

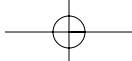
Wetenschappelijke vaagheid

Precisie is een van de kenmerken die wetenschappelijk onderzoek onderscheiden van alledaagse *common sense* waarnemingen en beweringen. Nu is precisie relatief, zoals alles, dus waar de grens ligt van voldoende precisie, hangt af van het doel van het betreffende onderzoek. In de rapportage over kwalitatieve surveys wordt vaak gewerkt met zogenoemde *vague quantifiers* om relatieve aantallen weer te geven. *Vague quantifiers* zijn aanduidingen zoals 'minder dan de helft', 'enkele', 'een kleine minderheid' en 'de meerderheid' (van de respondenten). De onderzoeker wil met die vage aanduiding vermijden dat lezers de aantallen zullen opvatten als nauwkeurige schattingen van frequenties *in de populatie*. Anderzijds wil hij toch laten weten dat hij wel degelijk betekenis hecht aan de kwantitatieve verdeling *in de steekproef*. Dat maakt de onderzoeker zelf tot een vage, want dubbelzinnige, kwantificeerder.

Zoals Ine Dinklo in *KWALON* 32 (pagina 35 en volgende) liet zien, kan het in sommige gevallen echter toch wel worden verantwoord om statistisch te generaliseren op basis van een kleine kwalitatieve steekproef. Bijvoorbeeld als je, zoals in het besproken geval, een overtuigende reden hebt om aan te nemen dat relevante onderdelen van de populatie homogeen zijn wat betreft het onderzochte verschijnsel. Als alle vier de respondenten die regelmatig betaald parkeren, liever per kredietkaart willen betalen dan met muntgeld, terwijl drie van de vier incidentele parkeerders een voorkeur hebben voor munten, is de generalisatie naar de meerderheid van alle parkeerders in beide categorieën te verantwoorden. Althans, als je een plausibele verklaring voor dit verschil kunt bedenken die voor de meerderheid van alle regelmatige, respectievelijk incidentele parkeerders opgaat en er geen *confounder* in het spel is (bijvoorbeeld dat toevallig alle vier de geïnterviewde regelmatige parkeerders jonge managers zijn). Dat betekent niet dat er hard bewijs is geleverd, maar het zal voldoende zijn om een gemeentelijke dienst te adviseren over de nieuwe betaalvoorzieningen bij de parkeerplaats.

In de meeste gevallen zal iets dergelijks echter niet opgaan. Dan kunnen de onderzoekers beter volstaan met een nominale beschrijving van de verscheidenheid zonder aanduidingen van aantallen respondenten bij wie een bepaalde variant is aangetroffen. Methodologisch is het wel relevant om aan te geven hoeveel van de respondenten je hebt kunnen indelen in de typologie en bij hoeveel dat niet lukte. Dat zegt iets over de dekking van de typologie.

Wie aantallen wil rapporteren van de verdeling in de steekproef, ook al blijft het bij vage aanduidingen, zal werk moeten maken van de statistische betekenis van de steekproef. Dat wil zeggen dat hij op basis van de manier van steekproeftrekking en kennis over de samenstelling van de populatie aannemelijk moet maken dat de getalsverhoudingen in de steekproef ruwweg zullen overeenkomen met die in de populatie. Bijvoorbeeld dat bij een verhouding van tien keer variant A versus vijf keer variant B in de steekproef gezegd

kan worden dat variant A 'naar alle waarschijnlijkheid' ook in de populatie de 'meest voorkomende' variant is. Alleen op basis van de statistische onderbouwing kan die vaagheid echter tot wetenschap worden verheven.

Harrie Jansen

